

*Марчук Л.С.
аспірант кафедри організації
виробництва та управління персоналом
НТУ «ХПІ»*

*Перерва П.Г.
доктор економічних наук,
професор НТУ «ХПІ», Харків*

Інтелектуальний потенціал як економічна складова розвитку промислового підприємства

Інтелектуальний потенціал промислового підприємства в сучасних умовах займає першочергову роль, адже його формування є досить важливим і складним завданням управлінської діяльності. Цілий ряд особливостей має управління інтелектуальним потенціалом промислового підприємства. До них відносяться: компетенції, здібності, технології, інтелектуальні ресурси, ефективні комунікації, інноваційна активність тощо. Ці особливості значною мірою впливають на розвиток інтелектуального потенціалу.

В умовах ринкової економіки ключовим фактором успіху є сукупність ресурсів та можливостей підприємства, що має назву так званого «інтелектуального потенціалу». Завдяки інтелектуальним складовим існує можливість запровадити сучасні наукомісткі технології, розробити нову продукцію, що в свою чергу, потребує створення сприятливих умов для наукових досліджень, які ґрунтуються на високому якісному рівні освіти, підвищенні кваліфікації та визнанні необхідності безперервного навчання протягом усього життєвого циклу промислового підприємства, що призводить до змін в його розвитку. Всі ці явища впливають на стан соціально-економічних процесів в українській економіці та допомагають досягти конкурентоспроможності підприємствам як на вітчизняних, так і на закордонних ринках[1].

В широкому сенсі інтелектуальний потенціал промислового підприємства – це сукупність цілої низки інтелектуальних здібностей та інтелектуальних ресурсів, яка буде використовуватися певною системою для досягнення мети із самозбереження та розвитку. У вузькому сенсі інтелектуальний потенціал підприємства часто порівнюють з інтелектуальним потенціалом суспільства (факторами щодо його відтворення) або з інтелектуальним капіталом, тобто з його структурною чи управлінською складовою, до якої входять організаційний, економічний, управлінський досвід, знання, навички, здібності, кваліфікація, інтелектуальний капітал, корпоративна культура, етика, креативне мислення й таке інше.

Інтелектуальний потенціал промислового підприємства на рівні сучасної національної економіки володіє значним резервом економічної ефективності та активності, що є ключовим фактором для розвитку інновацій та високорозвиненого інформаційного суспільства. Це той один фактор, розвиток якого має досить безмежний ресурс[2].

Як зазначає П.Г. Перерва, інтелектуальний потенціал промислового підприємства часто виступає в формі інтелектуального капіталу, що сприяє розвитку інновацій, ефективно впливає на економічні та соціальні явища. Саме інтелектуальний капітал встановлює індивідуальний темп та характер для оновлення технології виробництва різної продукції. Все це призводить до конкурентних переваг на ринку та до значного приросту прибутків підприємства. В цьому розумінні інтелектуальний потенціал як економічна складова - являє собою сукупність інтелектуального, людського, та інформаційного капіталів, при цьому є ключовою категорією в досягненні конкурентоспроможності[3-4].

На нашу думку, інтелектуальний потенціал промислового підприємства, як економічна складова – це сукупність інтелектуальних можливостей та ресурсів підприємства для досягнення конкретних промислових та економічних завдань і цілей. Структура цього потенціалу є

Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «СУЧАСНІ НАУКОВІ ІННОВАЦІЇ»

способом організації певних елементів, при цьому розкриває їх склад, принципи, будову, шляхи формування та розвиток в цілому. Економічна категорія потенціалу відображає взаємозв'язки між різними елементами, що входять до складу інтелектуального капіталу (інтелектуальна власність, кваліфікаційний рівень персоналу, інновації, технології). Ці елементи формуються в промислових процесах: виробництва, обміну, розподілу, проектування, реалізації, управління, та споживання продукції. Також інтелектуальний потенціал має здатність формувати стійкі управлінські рішення на основі елементів інтелектуального капіталу, які призводять до швидкого досягнення визначених бізнес-стратегій підприємства[5].

Для визначення змісту досліджуваного поняття доречно навести на рис.1 його головні аспекти. До головних факторів інтелектуального потенціалу належать інтелектуальні та трудові ресурси, знання, технології, здібності й таке інше[6]. Попри те, що інтелектуальний потенціал здебільшого виступає в формі інтелектуального капіталу, ми взяли за потрібне доповнити цю категорію основним складовим аспектом, а саме – капіталом підприємства.

Рис. 2 – Ключові фактори визначення змісту економічної складової «інтелектуальний потенціал» промислового підприємства

*Примітки: розроблено авторами

Інтелектуальний потенціал є основною економічною складовою всього потенціалу промислового підприємства. Від його складових та їх розвитку залежить господарська діяльність та функціонування підприємства. Сучасний стан економіки вимагає урахування цілого ряду чинників інтелектуального потенціалу, серед яких значну частку складають фінансові та різні інвестиції в розвиток персоналу, а також фактори, що впливають на емоційний стан працівників. У подальших наукових розробках та дослідженнях планується формування методичних підходів щодо визначення оцінки інтелектуального потенціалу а також визначення ефективності цих підходів[7].

Список використаної літератури:

1. Городянська Л.В. Управління інтелектуальним капіталом і забезпечення підприємства інтелектуальними ресурсами//Актуальні проблеми економіки – 2008, 127с.
2. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства:формування та оцінка: Навч.пос.К. :Центр навчальної літератури – 2005, 352с.
3. Перерва П.Г., Глізнуца М.Ю. Бенчмаркетинг як метод оцінювання інтелектуального потенціалу регіонів: Наукова стаття – 2015, 19с.
4. Перерва П.Г. Економіка та організація інноваційної діяльності: підручник / П.Г. Перерва; за ред. П.Г. Перерви, С.А. Меховича, М.І. Погорєлова – Харків НТУ «ХПІ», 2008 – 1080с.
5. Махомет Ю.В. Напрями нарощення інтелектуального капіталу підприємства / Ю.В. Махомет// економічний простір – 2010, 197с.
6. Чичкало – Кондрацька І.Б., Теницька Н.Б. Наукові підходи до розуміння економічної сутності категорії «інтелектуальний потенціал регіону» : Наукова стаття – 2012, 5с.
7. Журавльова І.В. , Кудлай А.В. Управління людським капіталом підприємства, Харків ХНЕУ – 2004, 284с.